

РЕШЕНИЕ

№ 471

гр. София , 20.07.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 9-ТИ ТЪРГОВСКИ в публично заседание
на двадесет и четвърти март, през две хиляди двадесет и първа година в
следния състав:

Председател: Людмила Цолова
Членове: Светла Станимирова
Женя Димитрова

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Светла Станимирова Въззивно търговско дело
№ 20211001000050 по описа за 2021 година

Производството е образувано по **въззивна жалба на ищеца в първата инстанция** на „СНАБДЯВАНЕ И ТЪРГОВИЯ - МО“ – ЕООД чрез пълномощника му адв.М.С. против решение №260 516 от 08.12.2020 г. на Софийски градски съд, ТО, VI-9 състав, постановено по т.д.№ 2018/2019 г., *с което е отхвърлен предявения от него против „ДЖАЙДЕН ЮНАЙТЕД БЪЛГАРИЯ“-ООД иск по чл.92 от ЗЗД за сумата от 585 648 лева с ДДС, представляваща неустойка по чл.10.3. от Договор №29/06/2014 от 16.06.2014 г., дължима поради забавено изпълнение на задължението по чл.10.2. от договора за изтегляне на закупените стоки в уговорения срок за периода 18.02.2017 г. – 03.04.2018 г.*

Жалбоподателят излага доводи за неправилност на решението поради нарушение на материалния закон и необоснованост. Жалбата е подробно мотивирана. Моли въззивния съд да отмени решението и уважи предявения иск като основателен и абсолютно доказан.

В срока по чл.263 ГПК **ответникът „ДЖАЙДЕН ЮНАЙТЕД БЪЛГАРИЯ“-ООД** чрез пълномощника си адв.П.Х. е подал писмен отговор, в който развива доводи за неоснователност на жалбата с молба съдът да потвърди решението като законосъобразно и правилно.

Софийският Апелативен съд, като провери обжалвания съдебен акт във връзка с оплакванията в жалбата и събраните доказателства,

приема следното:

Въззивната жалба е процесуално допустима като подадена от надлежна страна в законния срок. Разгледана по същество е НЕОСНОВАТЕЛНА поради следното:

Обжалваното решение е правилно и съобразено със закона. Релевантните за спора факти са правилно изяснени, правните изводи съответстват на тях и на разпоредбите на материалния закон, поради което въззивният съд изцяло споделя изложените мотиви и на основание чл.272 от ГПК препраща към тях. Във връзка с оплакванията в жалбата, следва да отбележи и следното:

За да отхвърли предявения иск по чл.92 ЗЗД за сумата от 585 648 лева с ДДС, представляваща неустойка по чл.10.3. от Договор №29/06/2014 от 16.06.2014 г., уговорена при забавено изпълнение на задължението по чл.10.2. от договора за изтегляне на закупените стоки в уговорения срок, за периода 18.02.2017 г. – 03.04.2018 г., **решаващият съд е приел**, че окончателно уговорения размер на цената по договора е заплатен от купувача на 15.12.2014г. И доколкото окончателното плащане на цената е условие за прехвърляне на собствеността (т.4.1), а в тази връзка - за възникване правото на купувача да получи владението, то тримесечният срок за изнасяне на закупените вещи от склада на продавача е започнал да тече едва на 16.12.2014 г., като съответно и за двете задължения на купувача /плащане на цената и получаване, изтегляне на закупените вещи/ изтича на 16.03.2015 г. Съдът е приел също, че с изтичането на срока по т.10.1 от договора /3 месеца, считано от датата на подписването му, т.е. на 16.09.2014 г./ по право се прекратява действието на целия договор, а в тази връзка - правата и задълженията на страните по него, в това число задължението на ответника за изтегляне на стоките от складовете на ищеца. И доколкото в случая не се твърди, а и не се установява продължаване действието на договора в условията на т.10.4, съдът е приел, че не са налице предпоставките за възникване на вземането за неустойка по т.10.3.1. Това е така предвид факта, че с прекратяване на договорното съглашение отпада главното задължение на ответника, и по-конкретно това за изтегляне на стоките след изтичане на предвидения срок на действие на договора. Тъй като страната може да бъде забавя само когато и докато съществува реално възможност да изпълни задължението си, то липсата на главен дълг обуславя несъществуване на вземане за мораторна неустойка за неизпълнение на това задължение. След анализ на уговорките на страните по т.10.3., както и от систематичното място на нормата, съдът е приел, че **процесната неустойчна клауза е относима единствено в** хипотезата, при която срокът на договора е продължен по реда, предвиден в договора, което всъщност не се е случило.

Тези изводи изцяло се споделят от въззивната инстанция.

Правилно решаващият съд, тълкувайки договора по критериите на чл.20, изр.2 ЗЗД и с оглед целта, посочена в изр.1 на същия член, както и материално-правните норми, уреждащи правоотношението, е приел, че *тримесечния срок за изпълнение на задължението на ответника - да освободи складовата база от закупените от него стоки, е започнал да тече от датата, на която последният е изпълнил първото си задължение по договора - да плати цената, което се е осъществило на 15.12.2014г.* Различен извод не може да бъде формиран, с оглед изрично уговореното между страните *относно момента на преминаване на собствеността върху стоките – това е моментът на плащането на цената*, преди настъпването на който за купувача не възниква правото да получи владението върху индивидуално определените с приложението към договора стоки. Установено е безспорно, че окончателно уговорения размер на цената е заплатен на 15.12.2014г., като нито с приемане на сумата, нито по-късно, преди завеждането на иска, ищецът е възразявал, че плащането е със забава.

С оглед датата на плащане на окончателния размер на продажната цена, срокът за изтегляне на вещите от складовете на продавача **е започнал да тече от 16.12.2014г. и е изтекъл на 16.03.2015г.** Не могат да бъдат споделени доводите на въззивника, че такива възражения и твърдения (за прекратяване на договора след 16.03.2015г.) не са били наведени от страните по делото. Напротив, в отговора на ИМ, на стр.3 от същия, изрично са наведени от ответника такива възражения, а именно за изтичане срока на действие на договора, което предполага прекратяване действието на същия, респ. се прекратяват правата и задълженията на страните по него (в това число задължението на ответника за изтегляне на стоките от складовете на ищеца). Видно е, че и въззивникът в приложената по делото кореспонденцията между страните твърди настъпване на това обстоятелство - Писмо изх. № 602/09.04.2015г., в което изрично е посочил, че „всички срокове по изпълнението на договор за покупко-продажба №29/06/2014 от 16.06.2014г. са изтекли...В този случай следва да се приложи т.10.5 от договора, според която той се прекратява“. Изводът, че страните са уговорили и имали предвид при сключването на договора той да продължи действието си само в рамките на 3 месеца, се потвърждава от поведението на самия продавач, който с писмото, отправено до ответника на 26.03.2015г. изрично е заявил, че счита договора за прекратен на основание т.10.5 от него.

От систематичното място на клаузата на т.10.3 /включена между т.10.1 и т.10.4/, както и при съобразяване съдържанието на клаузите на т.4.2 и 4.3 от договора, **следва, че волята на страните е била следната:** продавачът да съхранява стоките в рамките на първоначално уговорения тримесечен срок безвъзмездно; в случай, че този срок бъде продължен по взаимно съгласие с още три месеца /или повече по решение на МО/ – купувачът да поеме освен обичайните разходи за ползване на склада и за съхранението на стоката – също и да заплати неустойка за всеки от следващите след първите три месеца,

в които не е изпълнил задължението си да вдигне стоките в първоначално уговорения срок; след изтичането на продължения срок, респ. ако не е налице продължаване – след изтичането на първоначалния тримесечен – договорът да се прекрати, като купувачът продължи да дължи единствено разходите за ползване на склада и за съхранение на стоката. При липса на поискано от купувача продължаване на срока на действие на договора, каквото безспорно в случая не е направено, **договорът следва да се счита прекратен на 16.03.2015г.** *С настъпването на този факт купувачът е загубил внесения от него депозит /т.2.5/, загубил е правото си да иска да получи стоките, лишен е от възможността да иска връщане на платената от него цена, а от своя страна продавачът е придобил правото да задържи депозита и стоките и да ги продаде на друг /което и, видно от заключението на експертизата, е сторил/, без купувачът да може да въздейства върху продажбата /а следва да понесе последствията от евентуално негативни за него последици от нея/, като от получената цена продавачът прихване свои евентуални вземания за извършени от него във връзка с тези действия и за съхранението на стоките разходи и чак тогава върне остатъка на купувача.*

Друго тълкуване на клаузата на т.10.3.1 /различно от това, че неустойката е уговорена само за продължения срок на договора/ би влязло в пряко противоречие освен с волята на страните, така също и със закона и добрите нрави. *Предвиждането на неустойка за забава, след като срокът на договора е изтекъл, води изначално до създаване на предпоставки за неоснователно обогатяване на страната, в полза на която е предвидена, тъй като противната страна и да иска, няма правна възможност да изпълни, а само следва да търпи негативи, докато патримониумът ѝ ще намалява ежесемесечно с натрупване на неустоечни задължения през времето, докато по своя воля продавачът се освободи от фактическата власт върху чуждите вещи /като ги продаде отново на друг/.*

Що се касае до цитираните във въззивната жалба писма, същите могат да бъдат тълкувани единствено като опити за извънсъдебно уреждане на отношенията между страните, най-малко поради обстоятелството, че договорите могат да бъдат изменяни само по взаимно съгласие на страните. Видно от цялата кореспонденция между страните, включително и от цитираните в жалбата писма, страните не са достигнали до сключване на допълнително споразумение към процесния договор, с което да бъдат преуредени договорните им отношения или да бъде продължен срока на действие на същия. Последното противоречи на твърдението на въззивника, че въпреки изтичане на срока за изпълнение на задължението за получаване на стоките, за страните договорът е действащ в периода на исковата претенция. При наличие на изрична клауза за срок на действие на договора, както и на клаузата на т.10.4, според която срока, определен в т.10.1 може да бъде продължен преди неговото изтичане при настъпване на определени в договора обстоятелства (които не са се осъществили), не може да се приеме

за основателно горното твърдение на жалбоподателя.

Кореспонденцията между страните е целяла единствено извънсъдебно уреждане на отношенията между тях, но до такова не се е стигнало, тъй като жалбоподателят е отговорил и приел, че договорът е прекратен. Доказателство в подкрепа на горното, а именно, че и сам въззивникът е считал, че договорът вече не е действащ, е обстоятелството, че част от стоките са препродадени на трето за спора лице, обстоятелство, което е изрично отразено в експертизата по делото. Ако договорът действително беше действащ, за ищеца нямаше да се породи правото, уговорено в последния, че може да продаде стоките на друг купувач, като удовлетвори собствените си вземания, свързани с обичайните разходи за съхранение на вещите в складовете.

Неоснователни са изложените в жалбата твърдения, че уговорка за автоматичното прекратяване на договор за продажба след изтичане на определен срок, без нужда от волеизявление за развалянето му от изправната страна, представлявало продажба с право на изкупуване и не било желано от страните, която клауза била нищожна предвид разпоредбата на чл.209 ЗЗД. Съдът не е достигал до подобен извод. В решението е прието, че „последниците от забавата на купувача за получаване на стоката са обвързани с правото на продавача да продаде за сметка и на риск на купувача вещите по пазарни цени или на публичен търг, след като извести купувача за това и му съобщи времето и мястото на продажбата на търга“. Също така първоинстанционният съд е приел, че тази възможност е правно установена с оглед разпоредбата на чл.328, ал.1, т.2 и ал.2 от ТЗ, аналогично възпроизведена и в текста на т.10.5 от Договора. Не сме изправени пред продажба с уговорка за обратно изкупуване, тъй като при прекратяване на договора поради изтичане на уговорения срок, собствеността **н**е преминава обратно към продавача, а последният придобива правото по договора и съгласно закона да продаде стоките, но не като свои вещи, а като чужди такива, на риск на купувача, като за продавача възниква възможността да задържи част от цената по втората продажба, с която да удовлетвори насрещните си вземания към първия купувач, в случай, че има такива. Видно от събраните по делото доказателства, въззивникът се е възползвал от това свое право и е препродал стоките, което е още едно потвърждение, че последният също счита договора за прекратен. *Съгласно договора, с плащането на цената купувачът придобива правото на собственост.* При изтичане срока на договора, въпреки неизпълнението на задължението на купувача да изтегли /получи/ закупените вещи, това не води до връщане на собствеността обратно на продавача, а създава единствено и само възможност последният да продаде вещите на друг купувач без да се титулува като собственик на същите (което е и сторено).

Първоинстанционният съд не е „заместил“ волята на страните, както

се твърди в жалбата, а е извършил тълкуване на обективизираната в договора воля на страните, а именно, че действието на облигационната връзка между тях е прекратена с изтичане срока на Договора, която воля изрично е намерила отражение в т.10.1 от същия.

Неоснователно е и възражението на въззивника, че съдът се е произнесъл „свръх петитум“. За да е налице „свръх петитум“, съдът следва да се е произнесъл по непредявен иск (в диспозитива на решението) или да е присъдил/осъдил в повече от колкото първоначално е поискано (без да е налице увеличение на иска). Съдът в диспозитива на решението си не се е произнесъл по непредявен иск или не е присъдил в повече от колкото първоначално е поискано, а е **отхвърлил** предявения иск. Както бе коментирано по-горе, в отговора на ИМ ответникът е въвел и това възражение - че договора е прекратен поради изтичане на срока му. Такива изявления в приложената кореспонденция е направил и ищецът.

Неоснователни са и възраженията в жалбата, че обжалваното решение противоречи на други решения, постановени от САС по други дела между същите страни и дела между ищца и трети, различни за настоящия спор дружества. От една страна, цитираните решения не представляват задължителна съдебна практика, а от друга, мотивите към него не се ползват със сила на пресъдено нещо между страните. Освен това, цитираното решение, както и сам е посочил въззивникът, е постановено във връзка с Договор № 40/06/2012г., а не във връзка с процесния. Именно поради обстоятелството, че в цитираното решение се касае за различен от процесния договор, както и до различна фактическа обстановка, различен период на претенция и различни доказателства, изводите, до които е достигнал съдът в цитираното решение, не биха могли да обосноват неправилност на изводите, приети от първоинстанционния съд в обжалваното в настоящото производство.

Жалбоподателят твърди, че разрешаването на спора предполага тълкуване не само на договора и на отделните негови клаузи, с които са уговорени правата и задълженията на продавача и купувача, но и на последващата кореспонденция, действията и изявленията на страните. Всъщност при постановяване на решението решаващият състав е извършил тълкуване на договора, съблюдавайки принципа на чл.20 ЗЗД, отделните негови клаузи, неговата цел, като е взел предвид именно представената по делото кореспонденция между страните, коментирана в съвкупност и в цялост, както и действията на страните по време на действие на договора и след прекратяването му.

Неоснователни са и доводите за превратно тълкуване на ТР №7/2013 от 13.11.2014 г. по т.д.№7/2013 г. на ОСГТК на ВКС. Видно от мотивите, съдът всъщност не се е позовавал на това тълкувателно решение и не го е

приложил. И това е така, защото съдът не е приел, че процесният договор е развален с обратно действие на основание чл. 87 ЗЗД, *а е приел, че договорната връзка е прекратена на друго основание, а именно изтичане на тримесечния срок на действие на същия*. Именно затова съдът е приел, че предвиждането на неустойка за забава след като срокът на договора е изтекъл, води изначално до създаване на предпоставки за неоснователно обогатяване на страната, в полза на която е предвидена неустоечната клауза за забава. Това е така, тъй като противната страна дори да иска, няма правна възможност да изпълни, а само следва да търпи негативи, докато патримониумът ѝ ще намалява ежемесечно с натрупване на неустоечни задължения през времето, докато по своя воля продавачът се освободи от фактическата власт върху чуждите вещи чрез последваща продажба.

Според въззивният съд обаче, недължимостта на неустойката при забава на купувача в настоящата хипотеза е аналогична с хипотезата *при развалянето* на двустранен договор поради неизпълнение на задължението на купувача, предмет на цитираното ТР №7/2013. Според него, след разваляне на договора поради виновно неизпълнение, може да се търси единствено неустойка за разваляне, но не и такава за забава. Именно поради факта, че в процесния договор е уговорена единствено неустойка за забава, но не и такава за разваляне или прекратяване на договора, съдът е отхвърлил предявения иск, тъй като неустойката за забава не би могла да се претендира за период *след* прекратяване на договора. Мораторната неустойка по своята функция обезпечава точното и навременно изпълнение, съответно същата е дължима в случай, че е налице някакво изпълнение, макар последното да е забавено. В конкретния случай, при липса на осъществено изпълнение на задължението на купувача за изтегляне на стоките, респ. изтичане срока на договора, такава неустойка за забава не би могла да се дължи, т.к. купувачът и да иска, няма правна възможност да изпълни. *Не би могло да се търси неустойка за забавено изпълнение след срока на договора*, тъй като последната вече не обезпечава навременно изпълнение, а се превръща в средство за неоснователно обогатяване за продавача, от който единствено зависи в кой момент ще се освободи от фактическата власт върху чуждите вещи.

С оглед изложеното съдът намира обжалваното решение за правилно и съобразено със закона. Липсват основания за отмяната му. Доводите, развити във въззивната жалба са неоснователни. Затова решението следва да бъде потвърдено.

По разноските:

При този изход на делото и на основание чл.78, ал.3 ГПК, въззиваемото дружество има право на разноски за тази инстанция. Същият е представил списък на разноските по чл.80 от ГПК, с който претендира да му

се заплати адвокатското възнаграждение за въззивната инстанция в размер на 13 500 лева. Към списъка са приложени платежно нареждане и извлечение от сметката на адв.Х. от която е видно, че сумата от 13 500 лева е преведена по тази сметка от въззиваемото дружество.

В съд.заседание пълномощникът на жалбоподателя адв.С. е направил възражение за прекомерност на разноските. Съдът намира възражението за неоснователно. С оглед цената на иска и при съобразяване разпоредбата на чл.7,ал.2 от Наредба №1/2004 г. за минималния размер на адвокатските възнаграждения, минимално предвиденото такова е в размер на 18 099,44 лв. Видно е, че уговорения и платен адвокатски хонорар в полза на адв.Х. е под този размер. Още повече, че видно от представения от въззивника списък на разноските, адвокатският хонорар на неговия пълномощник адв.С. е 15 890лв., т.е. в по-висок размер от този, който се оспорва като прекомерен.

Затова съдът намира, че адвокатското възнаграждение за тази инстанция следва да се присъди на въззиваемото дружество в пълния заявен размер, за който са представени доказателства, че действително е заплатен.

Така мотивиран и на основание чл.272 от ГПК, Софийският Апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №260 516 от 08.12.2020 г. на Софийски градски съд, ТО, VI-9 състав, постановено по т.д.№ 2018/2019 г..

ОСЪЖДА „СНАБДЯВАНЕ И ТЪРГОВИЯ — МО“-ЕООД, ЕИК-129004631 да заплати на „ДЖАЙДЕН ЮНАЙТЕД БЪЛГАРИЯ“-ООД, ЕИК-200452057 сумата 13 500 лева разноски за адвокатско възнаграждение във въззивната инстанция.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____

